

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ, OPERATÍV ASZÁLY- ÉS VÍZHIÁNY- ÉRTÉKELÉS

2019. március

– kivonat –

Készítette:

az

Országos Vízügyi Főigazgatóság
Vízjelző és Vízrajzi Főosztály
Vízrajzi Monitoring Osztálya
és az
Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság

Budapest, Szeged

2019. március 11.

1. HELYZETÉRTÉKELÉS

Csapadék

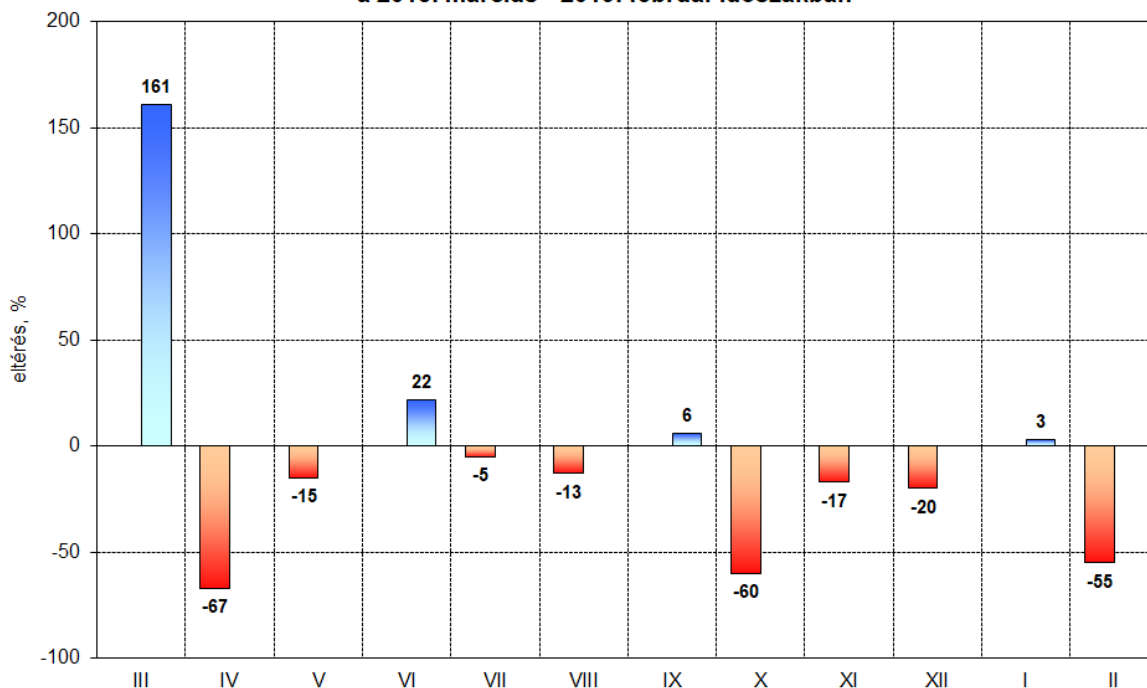
2019 februárjában a rendelkezésre álló adatok szerint az ország területére lehullott csapadék mennyisége 5 mm (Apavára, Bakonszeg, Cegléd, Szolnok) és 33 mm (Iklódbördőce) között alakult. Az országos területi átlagérték 13 mm volt, ami 16 mm-rel (55%-kal) volt alacsonyabb a viszonyítási időszak (1971-2000) február havi átlagánál.

A februári csapadék egy része hó formájában érkezett, síkvidékeink egyes községeiben átmenetileg összefüggő hótakaró alakult ki, aminek maximális vastagsága (10 cm) Fehérgyarmat állomáson fordult elő.

Országos áttekintésben a februári átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (34 mm) Kékestető állomáson jelentkezett.

Az alábbi szöveggézi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének a sokévi átlagtól való relatív eltérést.

A havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének átlagától (1971-2000) való eltérése (%) a 2018. március - 2019. február időszakban

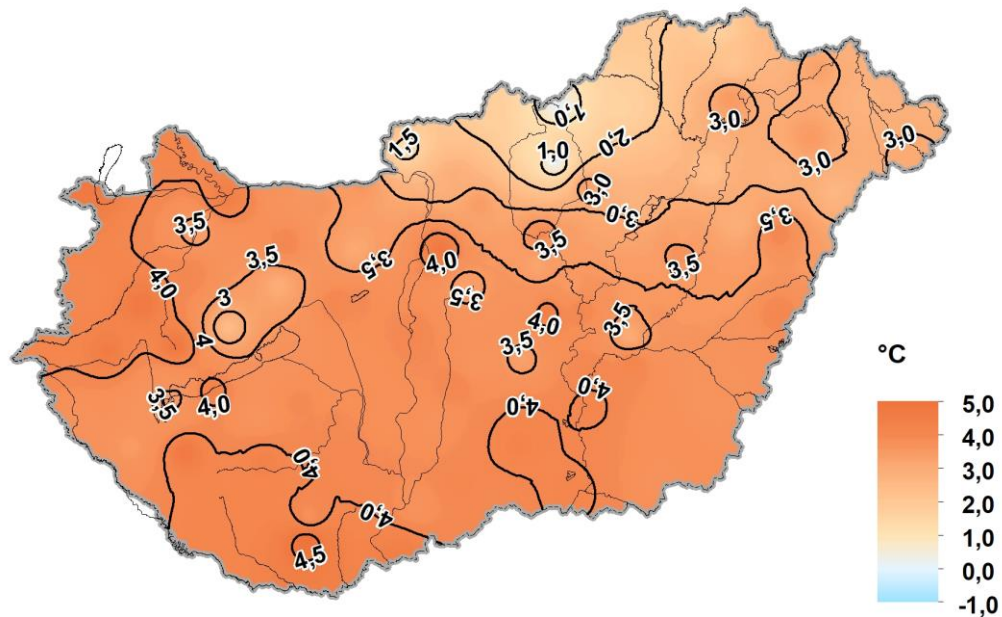
A 2019. január-február időszakban lehullott csapadék mennyisége 20 mm (Szolnok-Szandaszőlős) és 73 mm (Barabás, Battonya) között alakult, az országos területi átlagérték 46 mm volt, ami az időszakos átlagnál 15 mm-rel (25%-kal) kevesebb. Országos áttekintésben az átlaghoz viszonyított legnagyobb 2 havi csapadékhiány (65 mm) Tés, a legnagyobb csapadéktöbblet (17 mm) Szeghalom állomáson jelentkezett.

Léghőmérséklet

A február havi középhőmérséklet $-0,1^{\circ}\text{C}$ (Kékestető) és $4,7^{\circ}\text{C}$ (Pécs-Pogány) között alakult, az országos területi átlagérték $3,4^{\circ}\text{C}$ volt, ami a sokévi (1971-2000) februári átlagot $2,8^{\circ}\text{C}$ -kal haladta meg.

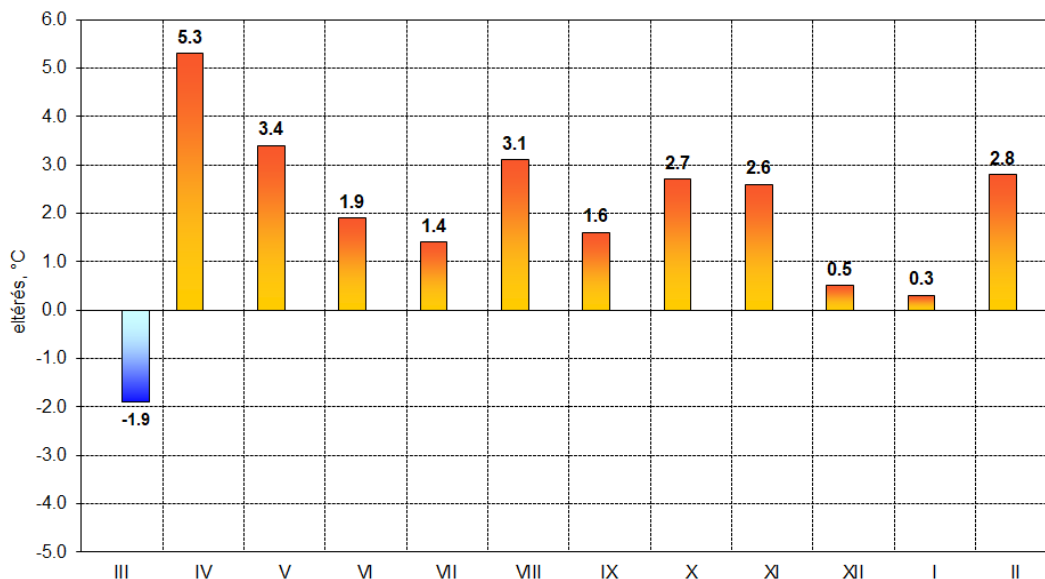
A havi középhőmérséklet átlaghoz viszonyított legnagyobb pozitív eltérése ($4,2^{\circ}\text{C}$) Nagy-Hideg-hegy állomáson jelentkezett.

A 2019. február havi középhőmérséklet területi eloszlása

Az alábbi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének sokévi átlagtól való eltérését.

**A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének
átlagtól (1971-2000) való eltérése (°C)
a 2018. március - 2019. február időszakban**

Talajnedvesség

A 300 m-nél alacsonyabb területeken a talajok legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma február végén az egy hónappal korábbi állapothoz képest számottevően csökkent. A nedvességtartalmat ebben a mélységi régióban a 40-60% közötti telítettség értékek jellemezték.

A 20-50 cm közötti talajréteg nedvességtartalma február végén a 300 m-nél alacsonyabbi területeken az egy hónappal korábbi állapothoz képest számottevően nem változott. A talajréteg nedvességtartalmát az 50-90% közötti telítettségi értékek jellemezték.

Az 50-100 cm-es talajréteg nedvességtartalma februárban a 300 m-nél alacsonyabb területeken számottevően nem változott. Ennek a talajrétegnek a nedvességtartalmát a hónap végén az a 60-80% közötti telítettségi értékek jellemezték.

Talajvíz

Februárban csaknem valamennyi síkvidéken emelkedett a talajvízszint, melynek mértéke jellemzően kisebb volt 10 cm-nél. A Hanság, a Sárrét, a Dráva-menti sík keleti felén, a Csepeli- és a Solti-sík, a Kalocsai-Sárköz délkeleti részén, a Dorozsma-Majsai-homokhát keleti felén, a Harangod, a Szatmári-sík, a Békési-sík, a Kis-Sárrét és a Körösmenti-sík területén 10-25 cm közötti értékek mutatkoztak. A Dráva-menti sík, a Szatmári-sík és a Körösi-süllyedék területén egyes körzeteiben 25-50 cm közötti értékek is előfordultak.

Kisebb, 0-10 cm közötti csökkenés az Alsó-Szigetközben, a Mezőföld egyes körzeteiben, a Duna-Tisza közén, a Hátság területén, illetve elszórtan a Borsodi Mezőség és a Tiszántúlon mutatkozott.

Februárban kisebb körzetek kivételével Magyarország csaknem valamennyi síkvidékén az 1971-2000. közötti időszak február hónapjai átlagértékénél alacsonyabban helyezkedett el a talajvíz. A legnagyobb (250-300 cm) eltérések továbbra is a Duna-Tisza közén, a Hátság észak- és délnyugati térszínein, valamint a Mátra előterében fordultak elő. A Hátság északi és déli, kissé alacsonyabb részén 100-150 cm különbség-értékek mutatkoztak. A déli országhatár mentén helyenként 200 cm-nél nagyobb eltérések is előfordultak. A Felső-Tisza vidék keleti részén 100-150 cm, a Tiszántúl északi felének más térségeiben jellemzően 50-100 cm, déli részén 0-25 cm, illetve 25-50 cm különbség-értékek alakultak ki. A Duna-Tisza köze délnyugati részén 0-25 cm csökkenés jelentkezett. A dunántúli síkvidékek területének csaknem egészén a viszonyítási időszaknál alacsonyabb talajvízszint mutatkozott. A Kisalföld nyugati felén jellemzően 25-50 cm, keletebbre kisebb, a Mezőföld északi részén 0-25 cm, délnyugati és déli (Dél-Mezőföld) peremvidékén 50-75 cm a Dráva-menti sík területének nyugati peremvidékén néhány cm, a keleti irányban kissé nagyobb eltérés jelentkezett.

A viszonyítási időszak átlagértékénél egy-egy tájrészleten magasabb talajvízszint is előfordult. Az eltérés mértéke azonban mindenhol kisebb volt 50 cm-nél.

Magyarország síkvidékei területi átlagában a talajvíztükör 2019. február hónapban az 1971-2000. közötti időszak február havi átlagértékénél ~55 cm-rel alacsonyabban helyezkedett el.

Operatív aszály- és vízhiány értékelés

A februári időjárás országos léptékben stagnáló állapotot alakított ki a talajok vízháztartási állapotában. A korábbi intenzív feltöltődési folyamat az alsó talajrétegek vízmérlegében csak kismértékű változást eredményezett, a felső talajréteg esetében pedig – a legtöbb monitoring állomás adatsora alapján – meg is állt.

Az előrejelzett meteorológiai adatok alapján az enyhén- és közepesen aszályos állapot március közepéig nem fog számottevően változni a száraz időszak elhúzódása következtében. Átlagos vagy azt meghaladó csapadékmennyiség esetében a kedvezőtlen helyzet nagymértékben javulhat.

Belvízi helyzetértékelés

2019 februárjában országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 80,87 millió m³ volt, ami 8,71 millió m³-rel (10%-kal) maradt el az előző havi értéktől. A február havi vízforgalom részben a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

A hónap folyamán belvízelöntés maximum 550 ha kiterjedésben a Balatonlellel és a Kis-Balaton belvízrendszer területén fordult elő.

A tározókban visszatartott víz mennyisége 2019 februárjában országos összesítésben az egy hónappal korábbi értékhez képest 0,63 millió m³-rel (1%-kal) növekedett..

2. ELŐREJELZÉS

Időjárás-előrejelzés

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2019. február 13-án kiadott hosszú távú meteorológiai előrejelzése szerint márciusban az átlagosnál melegebb és szárazabb, áprilisban az átlagosnál melegebb és kissé szárazabb, májusban az átlagosnál melegebb és kissé szárazabb időjárás valószínű.

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékek között várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

Hónap	Havi középhőmérséklet [°C]	Havi csapadékösszeg [mm]
március	5,5 – 7,7 (5,4)	10 – 35 (32)
április	10,3 – 12,4 (10,3)	20 – 65 (46)
május	15,1 – 17,1 (15,6)	35 – 80 (61)

Az OMSZ 2019. március 11-én kiadott középtávú előrejelzése szerint a következő 10 napos időszakban változékony, kora tavaszi időjárásra lehet számítani. Az időszak második harmadában várható többször és több felé csapadék, de ennek mennyisége – területi átlagban – előreláthatólag nem haladja meg a 10 mm/nap értéket.

A napi középhőmérsékletek az időszak első felében az időszakos átlag közelében várhatók, ezt követően erőteljes melegedésre lehet számítani.

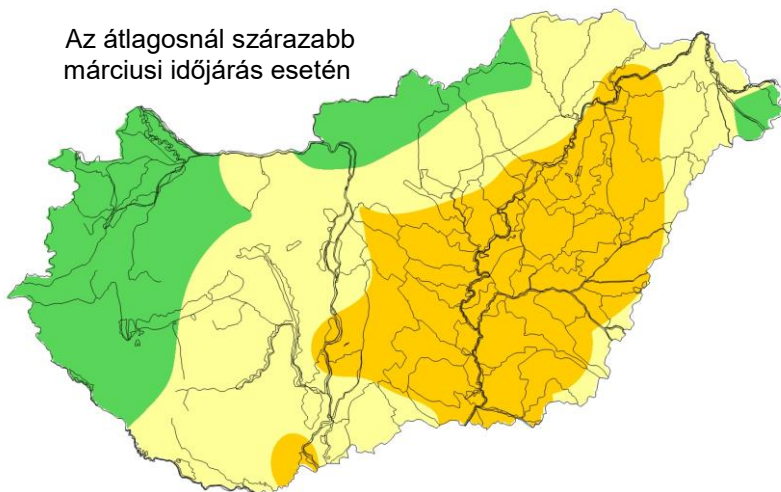
Vízháztartási előrejelzés

Február végén az egy évvel korábbi állapothoz képest országos viszonylatban szárazabb vízháztartási helyzetet volt a jellemző.

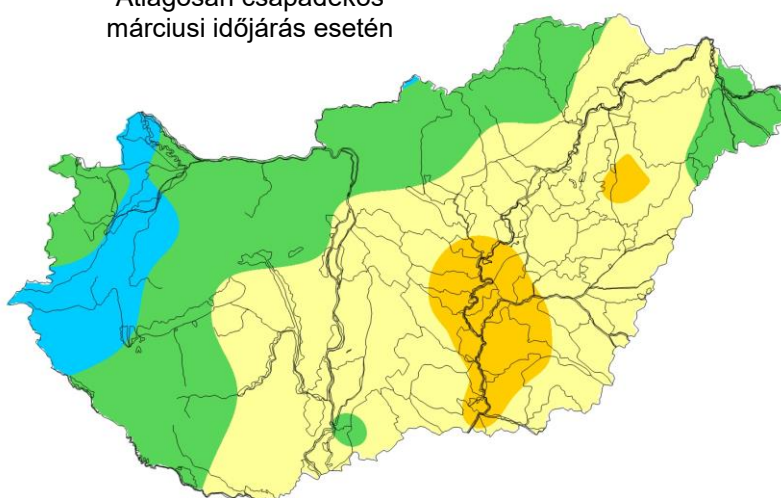
A márciusra előrejelzett, az átlagosnál melegebb és szárazabb időjárás következtében az Alföldön száraz, a Dunántúlon, valamint az északi, északkeleti országrészekben átmeneti vízháztartási helyzetre lehet számítani.

A következő ábrákon időjárási forgatókönyvenként szemléltetjük a márciusi vízháztartási helyzet várható alakulását.

Az átlagosnál szárazabb márciusi időjárás esetén

Átlagosan csapadékos márciusi időjárás esetén

GVM

2,2

1,6

1,2

nedves vízháztartási helyzet

1

0,8

átmeneti vízháztartási helyzet

0,6

0,4

0,2

száraz vízháztartási helyzet

0

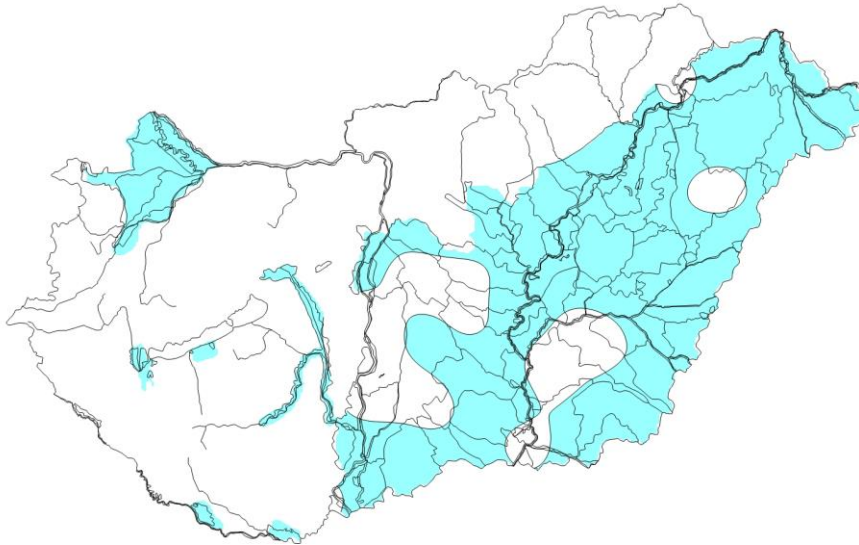
Az átlagosnál csapadékosabb márciusi időjárás esetén

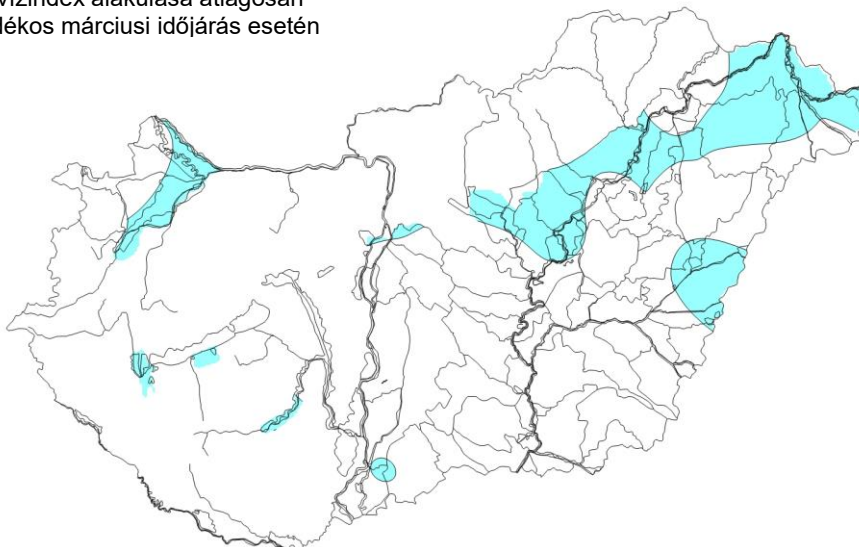
Várható belvízi kilátások

A hosszú távú időjárási előrejelzés szerinti a március folyamán átlagosnál melegebb és szárazabb időjárás valószínű. Figyelembe véve a márciusi és az április-május időszakra szóló hosszú távú időjárás előrejelzéseket, valamint azt a tényt hogy a talaj felső rétegei viszonylag szárazak, a mélyebb talajrétegek sem tudtak feltöltődni nedvességgel a tél során, márciusban belvízi elöntésekkel nem kell számolni.

A belvízindex alakulása átlagosnál csapadékosabb márciusi időjárás esetén

A belvízindex alakulása átlagosan csapadékos márciusi időjárás esetén

Az „Integrált vízháztartási tájékoztató, operatív aszály- és vízhiány értékelés” című kiadványt a BM 45/2014. (IX. 23.) rendelet 1.§ (1) c), d), e), (2) és a 3.§ (3) j) alapján havi rendszerességgel az Országos Vízügyi Főigazgatóság – az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság bevonásával – készíti el és adja ki.